Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||

د کـتـاب نـوم : لوی اختر او مقدس مقامونه

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنيټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له ليکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی اختر او مقدس مقامونه

نحمده ونصلي على رسوله الكريم

أما بعد : فأعوذبالله من الشيطن الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم.

و الفجر وليالٍ عشر (صدق الله العلي العظيم).

قدرمنو مسلمانانو ! په دې وجه چې د حج د مَراسمو د ادا کولو وخت ، او د ذي الحجې مبارکه میاشت ، او د لوی أختر مبارکي ورځې او د قربانۍ او د لوی أختر د لمانځه مبارک وختونه راروان دي ، نو په دې سبب زه غواړم چې په هغو موضوعگانو کښې ځانګړي ، عجيب او مُفصل بیانونه وتاسو ته تقديم کړم ، کوم چې له دغي مبارکي میاشتي او له دغو مبارکو موسمو سره خاص بیا د حج له مقدسي فريضې او د لوی أختر له باعظمته مراسمو سره تعلق لري .

خو په سر کې باید ووایم چې د حج د فضیلت او د منافعو په اړه د محاسن الإسلام په (۱۴) برخه کې موږ په خورا عجیب او نادر طرز کښې ډیر مفصل بیان کړئ دئ ، نو په دې وجه په راتلونکي وخت کښې به د لاندي موضوعگانو په باب و تاسي محترمو ته تفصيلات وړاندي کړه سي:

اول :ـ د ذوالحجې (يعني د لوی أختر د میاشتي) د اولو لسو ورځو عظمت او په همدغو ورځو کښې د طاعت او عبادت فضیلت.

دوهم :ـ په دغو مبارکو ورځو کښې د تاریخي پيښو بیان.

دريم :ـ د مقامات مقدسه وو په اړه نا أشنا او نادير معلوماتونه ، لکه کعبه شریفه ، حجر أسود ، مقام إبراهيم ، د زمزم اوبه و غيره.

څلرم : ـ د لوی أختر په مبارکو ورځو کښې د عیدگاه د لمانځه او د قربانیو شرعي او سیاسي فلسفې او فضائل او په دې اړه ديني أحکام .

لومړئ د دغو لسو مبارکو شپو او ورځو و فضیلت ته ځیر سی !

دذوالحجې (يعني دلوی اختردمبارکي میاشتي) ړومبنۍ لس شپې او ورځې چي ایام العشر یې بولي یا عشرذی الحجة ورته ویل کيږي، داسلام د مقدس دين له نظره اودارنگه دتاريخي واقعاتو په إعتبار اوله دي سره سره دفيض اوبرکت اوالهي رحمتونو دراجلبولو په حیث په خورا عقل حیرانونکي ځانګړې ډول شرافت اوفضیلت لري.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسبب دئ چي الله جل جلاله دقران کريم د � والفجر � په سورت کښي په همدغومبارکو لسو شپو سره قسم کړيدئ لکه چي فرمايلي يې دي

)والفجروليال عشرٍ. (

يعني قسم کوم زه په سهار (يعني په سهاردورځي دلوی اختر) اوپه شپولسو۱۰ (يعني چي اولي لس شپي دلوی اختردمياشتي دی) .

له حضرت ابن عباس رضي الله عنه څخه روايت دئ چی رسول عليه السلام فرمايلي دي (مامن ايام العمل الصالح فيهااحب من هذه الايام يعني ايام العشرقالوا يارسول الله ولاالجهاد في سبيل الله قال ولاالجهاد في سبيل الله الارجل خرج بنفسه وماله فلم يرجع من ذالک بشئ) رواه البخاري کذافي رياض الصالحين .

يعني په ورځو کي هيڅ داسي ورځ نسته چي صالح او نيک عمل دي په دوی کښي و الله (جل جلاله) ته ډير محبوب وي له دغو ورځو څخه ، يعني چي د لوی أختر د مبارکي مياشتي اولي لس ورځي دي.

له حضرت عائشي (رضي الله عنها) څخه روايت دئ چي د يو ځوان دا عادت ؤ چي کله به د ذي الحجې (يعني د لوی أختر مياشت) رابره سوه نو ده به په روژو شروع وکړه (يعني ددغي مبارکي مياشتي په ړومبيو نهو ورځو کي بي پرلپسي روژه نيوله) يو چا ددغه ځوان دغه عادت د إسلام و پيغمبر ته ورساوه ، نو د اسلام پيغمبر دَی و خپل حضور ته راوباله ، کله چي دغه ځوان دده مبارک په حضور کښي حاضر سو ، نو د إسلام پيغمبر له ده څخه پوښتنه وکړه چي کوم شي ته باعث کړئ يې پر دي باندي چي په دغو ورځو کښي روژه نيسي ؟

دغه ځوان ورته وويل چي اې د خدائ رسوله ! ځما مور او پلار دي تر تا قربان سي ، دغه مبارکي ورځي خو د حج د مناسکو د ادا کولو ورځي دي نو زه ددې اميد کوم (يعني په دې کار کښي چي په دغو ورځو کښي روژه نيسم) ددې چي الله (جل جلاله) به ما د حج کونکيو په دعا ګانو کي ورسره شريک کړي.

نو د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل چي : نو تاته به الله (جل جلاله) د هري روژې په بدل کښي دونه ثواب درکړي چي هغه به برابر وي له ثوابه سره د هغه سړي چي سل (۱۰۰) مرييونه ازاد کړي او سل اوښي قرباني کړي او سل اسان د غزا په لار کښي و مجاهدينو ته ورکړي . (انتهی مختصراً ، کذا في تنبيه الغافلين) .

له حضرت جابر رض روايت دئ چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي : هر څوک چي په دغو لسو ورځو کښي روژې ونيسي نو د هري ورځي د روژې په بدل کښي به الله پاک د پوره يوه کال د روژو ثواب ورکړي .

له حضرت علي (کرم الله وجهه) څخه روايت دئ چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي : کله د ذي الحجې لس ورځي شروع سوې ، نو کوښښ کوی په طاعت کښي ؛ ځکه دا داسي ورځي دي چي الله (جل جلاله) فضيلت ورکړئ دئ ، او شپه او ورځ يې يو شان او په يوه ډول حُرمت او عزت لري ، نو هر څوک چي په اخيري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه حصه کښې د یو شپې له دغو لسو شپو څخه څلور رکعته لمونځ وکړي په دې ډول چې په هر رکعت کښې یو واري � الحمد لله � او � قل أعوذ برب الفلق او قل أعوذ برب الناس � او درې واره � قل هوالله � تر پایه پورې او درې واره � اية الكرسي � ووايي ، بيا چې کله له لمانځه څخه فارغ سي نو لاسونه پورته کړي او داسي ووايي :

سبحانَ ذي العزةِ والجبروت ، سبحانَ ذي القُدرةِ والملكوت ، سبحانَ الحيِّ الذي لايموت ، لآإله إلا هو ، يحي و يميت و هو حَي لايَموت ، سبحان اللهِ ربِّ العبادِ والبلادِ والحمدُ للهِ كثيراً طيباً مباركاً على كُلِّ حالٍ ، الله أكبرُ كبيراً ، ربُّنا جلَّ جلالُه وقدرتُه بكل مكانٍ.

بیا چې څرنګه یې خوښه سي هغه رنګه دُعا وکړي ، نو الله (جل جلاله) به و ده ته دونه ثواب ورکړي چې هغه به په مثل د ثواب د هغه چا وي چې حج وکړي او زیارت د قبر د نبي (صلى الله عليه وسلم) وکړي او جهاد في سبيل الله وکړي ، او نه به و غواړي هیڅ شئ له الله تعالی څخه مګر الله به وده ته هغه شئ ورکړي .انتهی

همدارنګه هر څوک چې په دغو لسو ورځو کښې په طاعت او عبادت ځان مشرف کړي ، نو الله (جل جلاله) به اته ۸ کرامات و ده ته ورکړي:

اول : برکت په عمر کښې.

دوهم : زیادت په مال کښې.

دريم : حفاظت او ساتنه د عيال دده .

څلرم : تویول د ګناوو دده .

پنځم : دوچنده کول د نیکیو دده .

شپږم : اسانه ګرځول د سَکراتو د مرګ پر ده باندي .

اوم : رڼا او روښني لپاره د لیر کولو د تیارو د قبر و غیره له ده څخه .

اتم : درنه ول د تلي د نیکوعملو دده .

او هر څوک چې په دغو ورځو کښې و یو مسکین ته خیرات ورکړي نو دونه ثواب به ورکړ سي لکه څوک چې ونبي یا ورسول ته صدقه ورکړي ، او هر څوک چې په دغو ورځو کښې د یو مریض او ناروغ پوښتنه وکړي نو دوني ثواب به ورکړسي لکه یو څوک چې د ټولو اولیاوو او ابدالو حال پرسي وکړي ، او هر څوک چې له یوې جنازې سره د یوه مسلمان ولاړ سي په دغو ورځو کښې نو ګواکي دَی د ټولو شهیدانو له جنازې سره ولاړئ ، او هر څوک چې په دغو ورځو کښې پر یوه یتیم باندي لطف وکړي نو الله تعالی به د قیامت په ورځ دَی د خپل عَرش تر سايې لاندي کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

، او هر ځوک چي په دغو ورځو کښي و يوه مجلس ته له مجلسوڅخه د عِلم حاضر سي نو ګواکي دَی حاضر سو و مجلس ته د ټولو نبيانو او رسولانو .

)كذا قال الغوث الأعظم الشيخ عبدالقادر الجيلاني ، في كتابه : الغنية لطالبي الطريق الحق. (

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ليالي عشر کښي تاريخي پيښي:

اوله (۱) تاريخي پېښه:

د ذي الحجې ، يعني د لوی أختر په اوله لسيزه کښي الله (جل جلاله) په عرفات کښي د حضرت آدم (عليه السلام) توبه قبوله کړه ، چي تفصيل بې وروسته راسي .

دوهمه (۲) تاريخي پېښه :

په دغه مبارکه لسيزه کښي حضرت إبراهيم (عليه السلام) د خليليت په مقام مشرف سو ، او ددې عُمده عوامِل ځلور شيان وو:

اول :ـ دا چي حضرت ابراهيم ع خپل زړه د الله تعالی و تعلق او محبت ته خالي کړئ ؤ.

دوهم :ـ دا چي د نمرود و اور ته ور واچول سو او په دغه حالت کښ يې داسي مکمل تفويض د خپل ځان و الله (جل جلاله) ته وکړ چي جبرئيل ورته وويل چي که دې څه حاجت وي راته ووايه ! ده مبارک په جواب کي ورته وفرمايل چي و تاته حاجت نلرم ، بيا جبرئيل ورته ووېل چي و الله پاک ته خپل حاجت ذکر کړه ! نو ده ورته وفرمايل چي د الله تعالی عِلم ځما پر حال باندي کفايت کوي له دې څخه چي په خوله سوال ورته وکړم .

دريم :ــ دا چي ده خپل مال او هستي و ميلمنو او مسافرو ته صرفه کړې وه ، حتی چي ده مبارک به بې ميلمانه بيخي خوراک نه کاوئ ، که به هر څونه موده ميلمه پيدا نسو نو دَی مبارک به وږئ ګرځيدئ.

ځلرم :ـ دا چي کله له الهي لوري د خپل ځوی حضرت اسماعيل ع په قرباني کولو سره مأمور سو ، نو د الله له حکمه سره سم يې د خپل ځوی پر غاړه باندي چاړه ورکښېښووله.

دريمه (۳) تاريخي پېښه :

د کعبې شريفي بنا هم حضرت إبراهيم ع او إسمعيل ع په دغو ورځو کښي وکړه .

ځلرمه (۴) تاريخي پېښه :

حضرت موسی (عليه السلام) په کوه طور کښي په مناجات او په کليميَت سره په دغو مبارکو ورځو کښي مشرف سو.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځمه (۵) تاریخي پېښه :

و حضرت داؤد (علیه السلام) ته چي د کوم مغفرت او بخښني ذکر په قرآن کریم کښي راغلئ دئ هغه هم په دغو ورځو کښي تر سره سوئ دئ .

شپږمه (٦) تاریخي پېښه:

د حُدَیبیې په ورځ چي یو زر (۱۴۰۰) څلورسوو او یا په بل قول (۱۵۰۰) أصحابو د سمرې تر درخته لاندي له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره بیعت وکړ (کوم چي په بیعت الرضوان سره مشهور دئ) هغه هم په همدغو مبارکو ورځو کښي ؤ.

اوس مطابق له ذکر سوي وعدې سره ددې خبري و تفصیل ته پام وکړی چي د حضرت آدم ع د توبې د قبلولو صورتحال پر څه ډول ؤ ؟

حضرت وهب بن منبِه رحمه الله تعالی فرمايلي دي چي حضرت ادم علیه السلام چي کله له جنت څخه وځمکي ته راښکته سو نودهند پر یوه غره باندي يې درې سوه کاله ژړل په داسي حال کښي چي اوښکي بې دغره په شیلو کښي بهیدلې ، داوښکوپه وجه يې ډيري پاکيزه اوخوږې درختي راشني سوي، بیاحضرت جبریل علیه السلام ورته وويل چي ولاړسه وبیت الله شریفي ته ، اوهلته ترهغه پوري صبروکړه چي دلوی‌اختردمیاشتي اولي لس ورځي دربا‌ندي راځي ، بیا چي کله دغه مبارکي ورځي شروع سي نو بیرته و الله ته په توبه او استغفار شروع وکړه ، ښایي چي الله (جل جلاله) به ستا پر ضعف او کمزوری باندي رحمت وکړي ، نو بیا آدم ع و کعبې شریفي ته ځان راورساوئ بیا يې پر بیت الله باندي یوه هفته کامله طواف وکړ او تر داسي اندازې پوري يې وژړل چي اوښکي يې تر زنګنو پوري راورسیدلې او د ځمکي پر مخ باندي رواني سولې ، بیا يې داسي وويل

لآَإله إلا أنت سبحانک اللهم و بحمدک عملتُ سُوءاً و ظلمتُ نفسي

فاغفر لي و أنت خیر الغافرین و ارحمني و أنت خیر الراحمین

نو الله پاک وده ته وحي وکړه چي اې آدمه ! په تحقیق سره رحمت وکړ ما پر ضعیف والي ستا او درومي بخښله ګناه ستا او قبوله مي کړه توبه ستا.

حضرت غوث الأعظم رح فرمايلي دي چي لکه څرنګه چي د آدم ع په دغو ورځو کي الله پاک توبه قبوله کړه دارنګه هر مسلمان چي ګناوي کړي وي او په دغو ورځو کښي و الله ته توبه وکاږي نو الله پر ده رحمت کوي ، بخښنه ورته کوي او بدی يې الله پاک په نیکیو وربدلوي . (کذا في الغنیة).

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشراتو خَمسَه وو (یعني د پنځو لسیزو) بیان :

بسمه تعالیٰ!

محترمو مسلمانانو ! پنځه داسي لسیزونه دي چي له جملې د پیغمبرانو څخه پنځه پیغمبران الله پاک په هغو لسیزو سره خاص کړیدي ، چي تفصیل یې په لاندي شرحه دئ :

اول (۱) : د حضرت آدم (علیه السلام) لسیز ، کله چي الله (جل جلاله) حضرت حوآء (رضي الله عنها) د حضرت آدم ع د چپه طرف له قصیري او کوتاه پوښتۍ څخه پیدا کړه په داسي حال کښي چي دَی مبارک بیده ؤ ، او بیا دَی مبارک له خوب څخه رابیداره سو نو یې حضرت حوآء (رض) په داسي حال کښي ولیدله چي دده په حضور کښي ناسته وه ، بیا یې ودې ته وویل چي ته د چا لپاره یې ؟ دې مبارکي ورته وویل چي زه ستا لپاره یم!

نو حضرت آدم ع ددې اراده وکړه چي مسه یې کړي ، نو له الـهي لوري وده ته وویل سول چي تر هغه پوري به حوآء نه مسه کوې چي ودې ته ددې مَهر او ورول ورکوي ، نو آدم ع وویل:

الهي و مَـــا مَـــــهرُهَـــــا ؟

یعني اې الله ! مَهر ددې کوم شئ دئ ؟

الله پاک ورته وفرمایل :

هوَ أنْ تُـــصَلــــي عَلی نَبیــــي اخیرالزمان عَشراً ، فذالک مَهرُهـا.

یعني مهر ددې دادئ چي د اخیري زمانې پر نبي باندي (یعني چي حضرت محمــــد [صلی الله علیه وسلم] دئ) لس کَرَته درود ووایې ، نو دا ورول دئ ددې.

دغه لس درودونه د حضرت آدم ع لسیز بلل کیږي .

دوهم (۲) :د حضرت إبراهیم (علیه السلام) لسیز دئ، ودغه لسیز ته الله پاک په دې مبارک آیت کښي کښي اشاره کړېد :

و إذابتلی إبــراهیمَ ربّه بِکـلِمات فأتمَّهُــنَّ.

یعني او در یاد کړه اې رسوله هغه وخت چي ازمایښت وکړ د إبراهیم رب دده په یو څو کلمو سره ، بیا پوره کړې ده دغه کلمې (یعني عَملي یې کړې).

له دغو کلمو څخه مراد لَس خویونه دي چي الله پاک ابراهیم ع په هغو سره مأمور کړئ ؤ ، چي پنځه له هغو څخه په سر کښي دي چي هغه :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ پر ککرۍ باندي سم په نیمايي یوه او بل طرف ته د سر د ویښتانو جلاکول

۲ دبریتو کوچني کول او لنډول

۳ مسواک وهل

۴ـ ۵ په خوله او په پزه اوبه رغړول دي .

او پنځه له هغوی څخه په نور بدن کښې دي ، چي هغه :

۱د نوکانو پرېکول

۲د بغلو او تخرګو ویښتان کښل

۳ ځان سنتول

۴ـ ۵ حلق العانة او خلالول د ګوتو دي .

ودغو لسو خصلتو ته د حضرت إبراهیم ع لسیز ویل کیږي .

دریم (۳) :د حضرت شُعَیب (علیه السلام) لسیز ؤ ، په دغه لسیز کښې دوه قوله دي : یو قول دادئ چي دغه لسیز عبارت دئ له هغو لسو کالو څخه چي په هغوی کښي حضرت موسی ع د حضرت شعیب ع مزدوري او شپوني وکړه .

او بل قول دادئ چي دا لسیز عبارت دئ له هغو لسو کالو څخه چي شعیب ع هغه و الله (جل جلاله) ته په ژړا تیر کړل او د سترګو دید یې پکښي ختم سو ، چي بیا بیرته الله پاک د سترګو دید او غټ کرامتونه وروبخښل .

څلرم (۴) :د حضرت موسی (علیه السلام) لسیز دئ ، چي په دغه مبارک آیت کښي یې ذکر راغلئ دئ:

)وَ واعدنا موسی ثلاثینَ لیلةً و أتممنا ها بِعَشرٍ . (

تفصیل ددي په مختصر ډول سره دادئ چي الله پاک و حضرت موسی ع ته وفرمایل چي ته به د طور غره ته راځې او دلته به دیرش ۳۰ ورځي تیروې او هره ورځ به روژه نیسې ، بیا به زه خپل کتاب چي تورات دئ و تاته درکوم.

نو حضرت موسی ع د لوی أختر میاشت و کوه طور ته ورسوله او هلته یې مکمله میاشت روژه ونیوله ، وروسته موسی ع ته د خپلي مبارکي خولې بوی متغیر او بدل معلوم سو ، نو یې د زیتون یوه تونه په خوله کښي کیښودله ، په دي وخت کښي الله (جل جلاله) ورته وفرمایل چي اې موسی ایا ته عالِم نه وې په دې چي د روژه دار د خولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوۍ څما په نزد د مشکو تر بوۍ ډیر خوشبویه دئ ، نو په سبب ددې یې وده مبارک ته أمر وکړ چې لَس ورځې به نوري روژه نیسې ، دغه لس ورځې نو د حضرت موسی ع لسیز بلل کیږي .

پنځم (۵) : د حضرت محـــــمـــــد (صلی الله علیه وآله وسلم) لسیز دئ ، چې هغه عبارت دئ له دغو ړومبنیو لسو ورځو څخه د لوی أختر د میاشتې .

(کذا قال غوث الأعظم الشیخ عبدالقادر الجیلاني رح في الغنیه) . والسلام ومن الله التوفیق .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د � يوم التروية � او د � يومِ عرفة � او � عرفات � په اړه شرعي معلوماتونه:

بسمه تعالی

محترمو ورونو ! د کعبې شريفي د بنا ، او دارنګه د نورو مقاماتو مقدسه وو په اړه د بياناتو سلسله خو به جاري ساتو خو څرنګه چي � يومُ التروية � او �يومِ عرفة� بيخي رانژدې سويدي نو په دې وجه غواړم چي ددغو دوو مقدسو ورځو په ارتباط څه تفصيل درته عرض کړم .

محترمو ورونو ! کله چي حضرت إبراهيم (ع) د کعبې شريفي بنا او تعمير وکړ او ورڅخه فارغ سو (چي تفصيل بې وتاسي ته د کعبې شريفي د بنا د بيان په پاته برخو کښي راسي) نو الله پاک و حضرت إبراهيم (ع) ته حکم وکړ چي په خلګو کښي اعلان وکړه چي و دغه بيتې ته د حج د ادا کولو په خاطر راحاضر سي ، نو حضرت إبراهيم (ع) د � أبو قُبَيس � و غره ته وختئ او په ډير لوړ اواز سره يې و فرمايل :

أيها الناس ! أجيبوا ربكم إنَّ اللهَ يأمركم أن تَحِجوا بيته

يعني اې خلګو ! د خپل رَب د بلني إجابت وکړۍ ، بېشکه الله تعالی أمر کوي تاسي په دې سره چي دده د بيتې زيارت وکړۍ .

نو دغه اواز د إبراهيم (ع) د ځمکي پر مخ باندي چي کوم مؤمن سړئ يا مؤمنه ښځه وه ټولو واوريدئ ، حتی هغه چا لا هم دده اواز واوريدئ چي په دغه وخت کښي د پلرو په ملاو کښي د نطفو په شکل موجود ول ، او يا د مندو په أرحامو کښي يې قرار درلودئ ، نو دوی ټولو د إبراهيم (ع) جواب په � لَبـيکَ � سره ووايه.

په همدې سبب تر قيامته پوري په حاجيانو کښي د لبـيک لبيـــک ويل جاري پاته دئ.

په دغه ورځ کښي چي هر چا د إبراهيم (ع) جواب په لبيک سره کړئ دئ نو هغه تر هغه پوري له دُنيا څخه رحلَت نه کوي چي د کعبې شريفي زيارت يې نه وي کړئ.

له إبن عباس (رضي الله عنهما) څخه روايت دئ چي له يِـمَن څخه يوه ډله و رسول (صلی الله عليه وسلم) ته راغله ، او وده مبارک ته يې وويل چي ځموږ مَندي او پلرونه دي تر تا قربان وي د حج له فضيلتو څخه موږ خبر کړه !

نو د إسلام پيغمبر و دوی ته په جواب کښي داسي وفرمايل چي هر سړئ چي له خپل کور څخه د حج يا د عمرې په نيت ووزي نو هر وخت چي دَی يو قدم پورته کوي او يا يې پر ځمکه باندي ږدي نو دده له قدمو څخه ګناوي داسي دانه دانه راتوييږي لکه څرنګه چي له درختي څخه ددرختو پاڼي دانه دانه رالويږي ، بيا کله چي دَی و مدينې منورې ته راسي او له ما سره په سلام اچولو روغبړ وکړي نو ملائکه له ده سره د سلام په ويلو سره روغبړ کوي ، بيا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي کله و � ذوالحلَيفي � ته ورسي (چي د مدينې منورې له طرف څخه و حج ته د راتلونکيو خلگو د إحرام تړلو ځائ دئ) او غسل وکړي ، نو الله (جل جلاله) دَی له گناوو څخه پاک گرځوي ، او کله چي ، يعني د إحرام دپاره دوې نوي جامې واغونځي نو الله پاک دده نيکۍ ورنوي کړي ، او کله چي بيا : لبيک اللهم لبيکَ ووايي نو الله تعالی و ده ته په � لبيکَ وَ سَعدَيکَ � سره جواب ورکوي او داسي ورته فرمايي چي :

اورم زه کلام ستا (يعني اې بنده ځما) او گورم و طرف ستا ته (يعني په بلا کيفه کتلو سره).

او کله چي داخل سي و مکې شريفي ته بيا طواف وکړي او د صفا او مروی په منځ کښي سعي وکړي نو الله پاک ښيگڼې او نيکۍ له ده سره پيوسته کړي ، او کله چي پر عرفات باندي ودريږي او د خلگو اوازونه او ژړاوي د حاجاتو په غوښتلوسره پورته سي ، نو الله تعالی د اوو اسمانو پر ملائکو باندي په دوی سره فخر شروع کړي ، بيا ووايي الله پاک و ملائکو ته چي اې ملائکه وو ځما او اې باشنده گانو د اسمانو ځما ! ايا نه گوری تاسي و بندگانو ځما ته چي راغلي دي وماته له هره ليري ځايه څخه په داسي حال کښي چي سرونه يې ببر دي او په گرد او غبار سپيره سويدي او مالونه يې صرف کړيدي او خپل بدنونه يې ستړي کړيدي ، نو ځما دي په خپل عزت قسم وي او ځما دي په خپله لويي سره قسم وي او ځما دي په خپل کَرم او مهرباني سره قسم وي چي خامخا به وبخښم زه خامخا گنهگار د دوی ، له وجي د نيکوکار د دوی ، او خامخا به راوباسم دوی له گناوو څخه په شان د هغي ورځي چي د دوی مندو و دوی ته تَئ ورکاوئ.

بيا چي کله دوی شيطانان وولي او سرونه وخريبي او بيا د کعبې شريفي زيارت وکړي (يعني د طواف زيارت دپاره) نو يو نعره کونکئ له باطن څخه د عرش داسي نعره وکړي (يعني ودغو حاجيانو ته) چي : إرجـــعوا مغفوراً لــکم.

يعني وگرځۍ و خپلو کورو ته په داسي حال کښي چي بخښه وکړه سوه تاسي لره.

پوه سه ! چي د لوی أختر د مبارکي مياشتې اتمه ورځ �يومُ التروية� بللهٔ کيږي ، او هغه ورځ ده چي حجاج کرام له مکې مکرمې څخه و مِنـــی ته ځي ، ودې ورځي ته يوم الترويه له دوو وجو څخه ويل کيږي :

اول له دې وجی چي په دغه ورځ کښي و مِنـــی شريفي ته د روانيدلو په وخت کښي حاجيان د زمزم اوبه چښي او په دغو اوبو سره غسل کوي .

اگر چي دا کار خو حاجيان هره ورځ کوي ، خو په دغه ورځ کښي په دې کار کي دوی ډير زياتوب کوي ، خصوصًا په قديمو زمانو کښي.

دوهم له دې وجي چي د اتم په شپه حضرت إبراهيم (ع) په خوب کښي وليدل چي خپل ځوی حضرت إسماعيل (ع) ذبحه کوي ، نو کله چي سهار سو بيا يې په دغه خپل خوب کښي �تروية� يعني فکر او سوچ وهل شروع کړ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ايا دا به شيطاني خوب وي او که به رَحمـــاني وي ، او دغه ټوله ورځ يې په همدغه سوچ کښي تيره کړه ، دلوى أختر په نهمه شپه يې بيا خوب وليدئ چي ورته وويل سول چي :

إفعَــل ما تؤمَر ، يعني اې ابراهيمه ! هغه کار وکړه کوم چي ته په أمر کيږې.

بيا کله چي سهار سو نو ده مبارک دا خبره وپيژندله چي دا خوب د الله (جل جلاله) له لوري څخه دئ ، په همدې سبب د لوې أختر و نهمي ورځي ته � يومِ عرفه � ويله کيږي .

پوه سه! چي په دې باره کښي علماوو اختلاف کړئ دئ چي و عرفات ته ولي عرفات ويل کيږي او دارنګه د عرفې و ورځي ته ولي عَـــرَفـــه ويله کيږي ؟ چي تفصل يې په دې شرحه دئ:

اول : ضحاک (رح) فرمايلي دي چي کله حضرت آدم (ع) و ځمکي ته راکښته کړ سو نو دَى مبارک په هند کي واقع سو او حواء (رض) په جــــده کي واقع سوه ، بيا حضرت آدم (ع) د حوآء طلب کاوئ او حوآء دده طلب کاوئ ، بيا د عرفې په ورځ په عرفات کښي دوى دواړه سره يو ځائ سول او يو دبله يې سره وپيژندل ، نو په دې سبب د عرفې ورځ په � عرفه � سره او عرفات په �عرفات� سره نامداره کړ سو.

دوهم : سُدَى (رح) فرمايلي دي چي عرفات ته چي عرفات ويل کيږي چي حضرت هاجر (رضي الله عنها) حضرت إسماعيل (ع) يعني هغه وخت چي دَى وړوکئ ؤ د حضرت سارا (رضي الله عنها) له حضور څخه وايستئ او يويې وړئ په دغه وخت کښي حضرت إبراهيم (ع) له کور څخه غائب ؤ ، نو کله چي إبراهيم (ع) راغئ او اسماعيل يې په نظر کي رانغلئ او حضرت ساره د حضرت هاجرې قصه ورته وکړه نو إبراهيم (ع) په دوى پسي ولاړئ ، بيا يې دوى دواړه په عرفات کښي وموندل ، نو دغه ځائ په عرفات سره مسمى کړ سو .

دريم : حضرت عطآء (رح) فرمايلي دي چي عرفات چي په عرفات مسمى کړ سو نو ددې وجه دا وه چي جبرئيل (ع) چي و إبراهيم (ع) ته کوم وخت د حج مناسک ورپيژندل نو کله چي بې يو مَنسَک د حج ، يو ځائ د عبادت په حج کښي وروښووئ نو بې ورته وويل چي اوس دي دا ځائ وپيژندئ ، بيا بې بل ځائ ورښووئ او هم هغسي بې ورته ويل.

يعني نو کله چي عرفات ته ورسيدل نو د حج ټول مناسک و إبراهيم (ع) ته ورو‌پيژندل سول ، نو په دې وجه دا ځائ په عرفات سره مسمى کړ سو.

....

د عرفې دورځي او د شپې فضيلت :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

له إبن عمر (رضي الله عنهما) څخه روايت دئ چي ما واوريدل له رسول الله (صلى الله عليه وسلم) څخه چي فرمايل يې :

إنَّ اللهَ تعالى ينظر الى العبادِ يومَ عرفة ، فلا يَدَعُ أحدًا في قلبه مِثقالُ ذرةٍ منَ الإيمانِ إلا غَفَرَ لَه .

يعني بېشكه الله تعالى ګوري په نظر درحمت سره و بندګانو خپلو ته په ورځ كښي د عرفې ، نو نه پرېږدي هيڅ داسي يو څوک چي په زړه كښي دده قدر د يوې ذرې وي له ايمان څخه ، مګر بخښنه كوي هغه لره.

له جابر (رضي الله عنه) څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي كله د عرفې ورځ سي نو راكښته سي الله (جل جلاله) (يعني په بلا كيفه راكښته كيدلو سره ، يا رحمت دده راكښته سي) و سماَء الدنيا يعني و اول اسمان ته (چي فلک القمر ورته ويل كيږي) بيا فخر كوي دَی په حاجيانو سره پر ملائكو باندي ، نو ورته وايي الله پاک و ملائكو ته چي اې ملائكو ځما وګورئ وبندګانو ځما ته ، څرنګه راغلي دي وماته له هره ليري ځايه څخه په داسي حال كښي چي سرونه يې ببر دي او په خاورو سپيره دي ، أميد كوي د رحمت ځما او بيرېږي له عذاب ځما څخه ، نو لازم دئ پر مزور (يعني پر هغه چا باندي چي دده و زيارت ته څوک راسي) دا كار چي عزت به وركوي و زيارت كونكي خپل ته ، او لازم دئ پر هغه چا باندي چي ميلمه ورته راسي دا چي عزت به وركوي و ميلمانه خپل ته ، شاهدان سئ ! (يعني اې ملائكو) پر دې خبره باندي چي بېشكه په تحقيق سره بخښنه وكړه ما دوئ لره ، او ومي ګرځوله ميلمستيا ددوئ داخليدل و جنت ته.

پوه سه ! چي د عرفې و مباركي ورځي ته � يومُ الحج الأكبر � او � يومُ المباهات � هم ويل كيږي ، او دارنګه ددغي مباركي ورځي له نومو څخه : مشهود هم يو نوم دئ ، لكه الله پاک چي فرمايلي دي : وشاهِدٍ و مشهود .

له إبن عمر رض څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي اګاه اوسئ ! چي بېشكه ډير غټ د خلګو په حيث د جرم هغه څوک دئ چي راوګرځي له عرفات څخه (يعني پر عرفات باندي ودريږي) بيا د مزدلفې شريفي پر طرف راروان سي او دا خيال يې وي چي الله (جل جلاله) به ده لره د ګناوو بخښنه نه وي كړې .

همدارنګه له إبن عباس بن مرداس (رض) څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) د عرفې په ورځ په عرفات كښي د أمـــت لپاره د مغفرت او رحمت دُعا وكړ ه ، نو الله تعالى په جواب كښي ورته وفرمايل چي كومي ګناوي د دوئ چي د بندګانو تر حقوقو پوري اړه نلري او ځما او د دوئ په منځ كښي وي نو په تحقيق سره هغه ما ستا و أمت ته وروبخښلې ، مګر كه په دوئ كي ځينو پر ځنو نورو باندي ظلم كړئ وئ نو هغه نه وربخښم (يعني د بندګانو تر حقوقو نه ورتيريږم) نو د اسلام پيغمبر بيا و الله تعالى ته عرض وكړ چي اې ربــــه ! بېشكه ته خو قادر يې پر دې باندي چي و دغه مظلوم ته (يعني له خپله ځانه څخه) داسي بدل او ثواب وركړې چي هغه بهتر وي له

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَظلَمي او حقه دده څخه ، چي پر هغه چا باندي يې لري کوم چي بر ده باندي يې ظلم کړئ دئ ، او دغه ظالم وبخښي او خلاص يې کړي.

نو په دغه وخت کښي د إسلام و پيغمبر ته دده ددغي غوښتني جواب الله پاک ورنکړ ، بيا کله چي د مزدلفي شريفي سهار سو (چي دلوی أختر د ړومبی ورځي سهار دئ) نو د إسلام پيغمبر دغه ذکرسوي دُعا بيرته راوګرځوله ، نو الله (جل جلاله) په جواب کښي ورته وفرمايل چي ببښکه په تحقيق سره بخښه وکړه ما دوی لره (يعني ستا و أمتيانو ته به د بنده ګانو تر حقوقو هم ورتير سم (يعني په دې ډول چي د دوی و حقدارانو ته به د دوی له طرفه د قيامت په ورځ زه له خپله ځانه بدله ورکړم.)

بيا د إسلام پيغمبر تبسم او نرمه خندا وکړه ، نو په أصحابو کښي دده يو چا ورته وويل چي اې د خدائ رسوله ! په داسي ساعت کښي دي خندا وکړه چي عادت مبارک ستا په هغه ساعت کښ د خندا کولو نه وو ؟ نو د إسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي د الله پاک د دُښمن إبليس له وجي څخه مي وخندل ؛ ځکه دَی ملعون چي کله په دې خبره عالم سو چي الله پاک ځما دُعا په باره کښي د أمت ځما قبوله کړه نو د � وَيل او ثُبور � نعري يې شروع کړي .

....

د عرفي په ورځ د روژي نيولو ثواب:

له حضرت أبي قتاده (رض) څخه روايت دئ چي نبي (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي :

صيام يومِ عرفة كفارةُ سنتين ، سنة ماضية و سنة مستقبلة

يعني د عرفي د ورځي روژه رژه ونکې د ګناوو د دوو کالو ده ، چي اول يې تير سوئ کال دئ او دوهم يې راتلونکئ کال دئ.

....

د عرفي په ماپښين په عرفات کښي د حضرت جبرئيل ، ميکائيل او خضير (عليهم السلام) دعا :

له حضرت إبن عباس څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي بري او بحري (يعني حضرت إلياس او خضير ع م) هر کال په مکه شريفه کښي سره يو ځائ کيږي ، بيا يو له دوی وهغه بل ته دا ډول وايي:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قل ! بسم اللهِ ماشآءالله لا يأتي بالخيرِ إلا الله ، بسمِ اللهِ ماشآءاللهُ لا يَصرفُ السوءَ إلا الله ، بسم اللهِ ماشآءالله و ما بكم من نِعمةٍ فمنَ اللهِ ، بسم اللهِ ماشآءالله و لا حولَ ولا قوةَ إلا باللهِ .

حضرت إبن عباس ويلي چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي هر څوک چي دغه کلمې هره ورځ وايي نو تر ماښام پوري به له غرقه ، حرقه او له هر مکروه او ناخوښه شي څخه به په أمن وي او هر څوک چي دغه کلمې ماښام ووايي نو تر سهاره پوري به د الله تعالی په حفاظت او ساتنه کښي وي .

حضرت إبن عباس دا هم فرمايلي دي چي حضرت إلياس او خضر چي سره يو ځائ سي نو هر يو د هغه بل سر هم ورخريبي .

له حضرت عــلي (کرم الله وجهه) څخه روايت دئ چي ده مبارک فرمايلي دي چي په هره ورځ کښي د عرفې په عرفات شريف کښي حضرت جبرئيل ، ميکائيل ، إسرافيل او خضر (عليهم السلام) سره يو ځائ کيږي ، بيا جبرئيل داسي وايي:

ماشآءالله و لا حولَ ولا قوةَ إلا باللهِ .

بيا ميکـائيل داســي وايي : ماشآء الله کل نعـــمَةٍ منَ اللهِ.

بيا إسرافيل داســـي وايي : ماشآء الله الخيرَ کله بيدِ اللهِ .

بيا خضر (ع) داسي وايي : لا يَـــدفـــعُ الســـوءَ إلا الله .

بيا سره جلا کيږي دوی ، بيا نه سره جمع کيږي د بل کال د عرفې تر ورځي پوري.

....

مسلمانان به په عرفات کښي کومه دُعا وايي ؟

محترمو ورونو ! ملا علي القاري (رحمه الله تعالی) په خپل شهره آفاق کتاب � إرشاد الساري � کښي د عرفات يوه داسي له حده زياته جامع او پر هر څه باندي مشتمله دُعا ذکر کړېده ، چي په هر وخت کښي د مسلمان دپاره د وِرد او وظيفي په ډول له هر څه څخه کفايت کوي ، خو دلته يې ذکر کول بيخي ناممکن ښکاري ، دلته زه يوه داسي دُعا درته ذکر کوم چي هر مسلمان له هغې سره بيخي عادتي دئ او ډيره مختصره او د لوی عظمت والا دُعا ده ، چي هغه همدغه دعا ده چي هر مسلمان يې د التحيات په پای کښي په هر لمانځه کي وايي چي:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ربنا آتنــا في الــدنيا حسنة و في الآخرة حسنة وقــنا عذابَ النار .

له حضرت أنس (رض) څخه روايت دئ چي د إسلام پيغمبر به دغه دعا بيخي ډيره ويله .

حضرت إبن جُرَيج (رح) فرمايلي دي چي په پخوا وخت كښي به مسلمان په دې أمر كيدئ چي په � مَوقَف � يعني په عرفات كښي په أكثري ډول دده دُعا بايد همدغه دُعا وي .

له حضرت إبن عباس څخه روايت دئ چي د كعبې شريفي د رُكنِ يماني په نزد يوه پرشته له هغه وخت څخه ولاړه ده چي اسمانونه او ځمكه الله پاک پيدا كړيدي ، او هر څوک چي دغه مذكوره دعا وايي نو دغه پرشته آمين پر وايي.

علماءكرامو په دې اړه اختلاف كړئ دئ چي له دغو دوو حسنو څخه مراد څه دئ كومي چي په دغه دُعا كي ذكر دي :

حضرت علي (رض) فرمايلي دي چي له اولي حسنې څخه صالحه ښځه او له دوهمي څخه د جنت حوري مراد دي ، او له نار څخه بده ښځه مراد ده .

او حسن (رح) ويلي دي چي له اولې حسنې څخه علم او عبادت مراد دئ او له دوهمي څخه جنت مراد دئ .

او سدي او إبن حبان (رحم) فرمايلي دي چي له اولي حسنې څخه حلال، پراخ رزق او عمل صالح مراد دئ او له دوهمي څخه مغفرت ، بخښنه او ثواب مراد دئ .

او إبن عطية (رح) فرمايلي دي چي له اولي حسنې څخه علم او عمل په دا علم مراد دئ او له دوهمي څخه اسانتيا د حساب او دخول وجنت ته مراد دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوی أختر د مبارکو شپو او ورځو ، داراز د لوی أختر د لمانځه، أضحيې او قربانۍ کولو په ارتباط مفصل او محقق بیان:

محترمو مسلمانانو ! دغه بیان په متعددو برخو کښي درته وړاندي کوم:

اولـــــه برخه:

د أختر ومبارکي ورځي ته � عید � ولي ویل کیږي ؟

په دي باب علماوو بېلابېلي وجي ویلي دي : اوله وجه داده چي په دغه ورځ کي الله پاک د فرح او سرور ، یعني د خوښۍ او خوشحالۍ إعاده و خپلو بندګانو ته کوي.

دوهمه وجه یې داده چي په دغه ورځ کښي بندګان و تضرع ، ژړا او و یو داسي عبادت ته عود او رجوع کوي کوم چي په بل وخت کښي هغه عبادت نسته ، لکه د أختر لمونځ ، سرسایه او أضحیه ، او الله پاک و داسي إنعام او ورکړي ته او و داسي بخشش ته پر خپلو بندګانو باندي عود او رجوع کوي کوم چي هغه قسم إنعام په نورو وختو کښي نکوي.

دریمه وجه یې داده چي په دغه ورځ کښي بندګان و خپل أصلي حالت ته راګرځي چي عبارت دئ له طهارت او پاکوالي څخه له ګناهونو .

څلرمه وجه یې داده چي و مؤمنانو ته په دغه ورځ کښي د الله (جل جلاله) له طرفه داسي فرمایل کیږي چي : عودوا إلی منازلکم مغفورا لکم.

یعني اې مومنانو ! وګرځۍ (له عیدګاه څخه) و خپلو کورو ته په داسي حال کي چي بخښه د ګناوو وکړه سوه تاسي لره .

پنځمه وجه یې داده چي څرنګه چي دغه مبارکي ورځي د أختر هر کال پر مسلمانانو باندي عود او رجوع کوي نو ځکه عید ورته ویل کیږي .

شپږمه وجه یې داده چي په دغو ورځو کښي مسلمانان د یوه او بل و کور ته د مبارکۍ په خاطر رجوع کوي .

اومه وجه یې داده چي و دغي مبارکي ورځي ته مسافر خلګ چي څونه یې کوشش کیږي له سفر څخه وخپلو کورو ته عَود او رجوع کوي.

)کذا في الغنیة للشیخ عبدالقادر جیلاني رح . (

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهـــــــمه برخه :

پوه سه ! چي عالم بشر چي له کومه وخته و دنيا ته راغلئ دئ نو عام له دي که مؤمنان وي او که کافران وي ، په هر قرن کي هر قوم په کال کي د خوشحالۍ او د سره راغونډېدلو داسي ورځي درلودلي دي لکه څرنګه چي په اسلام کښي د أختر مبارکي ورځي دي ، خو د مسلمانانو او کفارو د داسي ورځو په نسبت فرق په دې کښي دئ چي د مؤمن أختر د الله تعالی د رضـــا لپاره وي او د کافر أختر دشيطان ملعون د خوشحالۍ په خاطر وي.

مومن د أختر د ورځي په مناسبت چي د إجتماع او راغونډېدلو ځاۍ ته ځي نو په داسي حال کي ځي چي پر سر باندي يې تاج د هدايت وي او په سترګو کښي يې علامه او نښانه د فکر او عبرت ښکاره کيږي او غوږونه يې د حق د خبرو اوريدونکي وي او پر ژبه باندي يې د توحيد کلمه جاري وي او په زړه کښي يې معرفت ، يقين او ايمان موجود وي او پر اوږو باندي يې د إسلام پټو اچولئ وي ، او ملا يې د الله پاک د بندګۍ په کمربند تړلې وي ، او د ورتللو ځايونه يې جامعګاني او مسجدونه وي ، او معبود يې ربُّ العبـــاد و البـــلاد وي

بيا و الله (جل جلاله) ته تضرع کونکئ او له ده څخه د خپلو حاجتو غوښتونکئ وي ، او په مقابل کښي يې الله پاک دده د دعا ګانو إجابَت کوي او قِسم قِسم إنعامات ورکوي او د قيامَت په ورځ د عزت او کَرامت و ځاۍ ته چي جنتونه دي ورولي.

او بالمقابل کافر چي د خپلي خوشحالۍ او د أختر په ورځ کښي و إجتماعګانو ته ورځي ، نو په داسي حال کښي ورروان وي چي د ضلالَت او ګمراهي او د دُنيا اوآخرت د خُسران او تاوان تاج يې پر سر وي او پر غوږو باندي يې مُهر د غفلَت وهل سوئ وي ، او پر سترګو باندي يې حِجاب او پرده د ضلالت راغوړېدلې وي او د نفسي او شيطاني خواهشاتو نښاني له ليري لا په ده کښي ښکاره کيږي ، او پر ژبه باندي يې د شقاوَت او بدبختۍ مُهر وهل سوئ وي ، او زړه يې د کُفر او د بې ايمانۍ ظلمت او تياري نيولئ وي ، او پر ملا باندي يې د حق د مخالفت او د شيطان د إطاعت او فرمانبردارۍ کمربند تړلئ وي ، او د ورتللو ځايونه يې هغه وي په کوم کښي چي نفساني و شيطاني او د فسق او فساد کارونه إجرا کيږي ، او معبود دده نفسي خواهشات ، شيطان او بُــتان وي ، او ورتګ بې اخير اخير د جهنم و اورته وي .

دريـــــــمه برخه :

پوه سه ! چي د تاريخ په اوږدو کښي په دنيا کښي څلور قسمه اخترونه و شهرت ته رسيدلي دي :

اول : د إبراهيم (ع) د مُشرک او کافر قوم أختر ، چي په قرآنکريم او تفسيرو کښي يې ذکر راغلئ دئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم : د فرعونیانو أختر چي په قرانکريم کښي يې په دغه قول کښي د الله پاک ذکر سوئ دئ چي : قالَ موعدکُم يومُ الزينة.

چي په همدغه ورځ د أختر کښي د دوی د موسی (ع) او د فرعون د ساحرانو مقابله وسوه ، چي په نتيجه کښي ټولو ساحرانو پر حضرت موسی (ع) باندي ايمان راوړئ .

دريم : د حضرت عيسی (ع) د قوم (يعني د نصاراوو) أختر ، چي کله عيسی (ع) د حوارييانو په غوښتنه له الله (جل جلاله) څخه د اسماني مائدې او سترخوان غوښتنه وکړه او الله پاک دده دُعا قبوله کړه او له اسمان څخه يې دده له غوښتني سره سم مآئده او سترخوان چي پر قِسم قِسم خوراکي موادو باندي مشتمل ؤ ورته راکښته کړ ، لکه چي الله تعالی په قرانکريم کښي د حضرت عيسی (ع) له دغي غوښتني څخه په دې ډول حکايت فرمايلئ دئ :

اللهم ربنا أنزل علينا مآئدة منَ السماءِ تکونُ لنا عيدًا لأولنا و اخرنا و آية منک.

نو په کومه ورځ چي دغه مآئده د عيسی (ع) پر قوم باندي له الـــهي لوري نازله کړه سوه هغه ورځ د دوی دپاره د أختر ورځ مقرره کړه سوه.

څلرم : قِسم أختر د أمت د حضرت محـــمد مصطفی (صلی الله عليه و آله وصحبه وسلم) دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونړو ! د لوی أختر په مبارکه ورځ کي دوه ستر او عظيم الشانه عبادتونه تر سره کيږي:

اول د اختر لمونځ.

دوهم أضحية او قرباني کول .

د أختر د لمانځه د حکم په اړه د څلورو امامانو په منځ کښي څه ناځه اختلاف موجود دئ:

د إمام أعظم (رضي الله عنه) په نزد بنا پر صحيح او � مفتى به � قول واجب دئ.

اول په دې دليل چي د اسلام پيغمبر د أختر پر لمانځه باندي داسي مواظبت او دوام کړئ دئ چي په ټول عمر يې يو ځل هم نه دئ پري ايښئ.

دوهم په دې دليل چي دغه لمونځ بې جماعته نسي کيدلائ ، نو که چيري واجب نه وائ نو بې جماعته به هم کيدلائ سوائ .

او شافعية او مالکية ودې خبري ته تللي دي چي د أختر لمونځ سنت مؤکد دئ او واجب ندئ.

دليل د دوی حديث د أعرابي دئ چي مشهور او صحيح حديث دئ .

او د إمام أحمد بن حنبل په نزد د أختر لمونځ فرض کفايي دئ.

د أختر د لمانځه نيت او د کولو طريقه په دې ډول ده:

نيت مي کړئ دئ د زړه له إخلاصه ، لمونځ کوم دوه رکاته د لوی أختر ، سره له شپږو زائدو تکبيرو مخ مي دئ و طرف ته د کعبې شريفي ، إقتدا مي ده په دې حاضر امام پسي ـــ الله أکبر .

وروسته له دې امام �سبحانک اللهم ... � تر پايه وايي ته بې هم وواېې ، بيا درې زائد تکبيرونه ويل کيږي او د هر تکبير له ويلو سره لاسونه و غوږو ته ورپل کيږي ، په اولو دوو تکبيرو کي چي لاسونه له غوږو څخه راکښته کړې نو ايله بې نيسې او له دريم تکبير څخه وروسته به لاسونه تر نامه لاندي ونيسې لکه په نورو لمنځو کښي ، بيا دغه رکعت په هغه ډول کيږي لکه څنګه چي نور لمنځونه کيږي ، ودوهم رکات ته چي امام راپورته سي نو اول قرآئت ويل کيږي او وروسته بيا درې تکبيرونه ويل کيږي له هر تکبير سره لاسونه و غوږو ته ورپل کيږي خو دلته به له هر تکبير څخه وروسته چي لاسونه له غوږو راکښته کړې نو ايله بې نيسې ، بيا امام څلرم تکبير د رکوع لپاره وايي او لاسونه و غوږو ته نه پورته کوي ته به هم دغه ډول کوې ، بيا چي کله امام سلام وګرځوي نو خطبه وايي ته به و

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطبې ته په ډېره عاجزي او په حضور د زړه سره مطمئن او ارام غوږ نیسي ، بیا له خطبې وروسته چې دُعا کیږي نو خیال به ساتې چې دزړه په حضور او په ډیر لوی احتیاج او عجز سره په دعا کښې ګډون ورسره وکړې .

پوه سه ! چې دلمانځه په نیت کښې د تکبیرو ذکر ضروري نه دئ ، او نیت په خوله سره ویل هم ضروري نه دئ بلکې که یوازې په زړه کې وویل سې هم کفایت کوي .

قرباني او أضحية :

محترمو ورونو ! دوهم ستر عبادت په دغه ورځ کښې قرباني کول دي د قربانۍ په حکم کښې هم امامانو څه ناڅه اختلاف کړئ دئ ، د شافعیانو او حنابله وو په نزد چې دا د امام مالک په نزد هم ارجَح قول دئ ، او له امام ابویوسف څخه هم یو روایت په دغه ډول راغلئ دئ دادئ چې أضحیه او قرباني سنت مؤکده ده ، او دا قول د ابوبکر ، عمر ، بلال او أبومسعودبدري هم دئ.

او د إمام أعظم (رضي الله عنه) په نزد أضحيه واجب ده ، او دا د امام محمد او امام زفر قول هم دئ ، او له ابویوسف او امام مالک څخه هم یو روایت په دغه شکل راغلئ دئ ، او دا د ربيعة ، لیث بن سعد ، اوزاعي او سفیان ثوري مذهب هم دئ.

)کذا في الموسوعة الفقهية . (

د قربـــــانۍ ثواب او فــــضیلـــت :

)۱ : (په � زادالمقوین � کښې ذکر دي چې په حدیث شریف کې راغلي دي چې کوم سړئ چې قدرت د قربانۍ کولو لري او قرباني ونه کړي نو دده سرائ وده ته داسي ښيرا کوي چې الله تعالی دي تا داسي له هر خیر څخه محروم وګرځوي لکه څرنګه چې دي زه له قربانۍ څخه محروم کړم.

)۲ : (له حضرت علي (رض) څخه روایت دئ چې نبي (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي چې هر څوک چې له خپل کور څخه و رانیولو د أضحیې ته ووزي نو د هر قدم اخستلو په بدل کښې و ده ته لس نیکۍ ورکړې کیږي او لس ګناوي ورڅخه محوه کیږي او لس درجې الله پاک ورکوي ، بیا چې کله د أضحیې د رانیولو په باره کښې خبره کوي نو دغه خبره دده استغفار بلله کیږي ، او هغه وخت چې د أضحیې روپۍ د أضحیې و مالک ته ورکړې نو هره روپۍ یې په اوه لکه روپو حسابیږي ، بیا چې کله دغه قرباني دَی پر مځکه باندي د ذبحه کولو لپاره غوزاره کړي نو تر اوومي مځکې پورې چې هر شئ دئ هغه دده لپاره بخښنه غواړي ، او کله چې بیا دغه قرباني حلاله کړي او وینه یې توی کړي نو له هر څاڅکي څخه د وینې ددغې قربانۍ لس پرشتې الله پاک پیدا کوي چې د قیامت تر ورځې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري دده لپاره د مغفرت دُعا کوي ، بیا چي کله د قرباني غوښه تقسیم کړي نو د هري ګولې په بدل کښي الله پاک دونه ثواب ورکوي لکه یو مرییي چي له اولاد څخه د اسماعیل (ع) یو څوک ازاد کړي .

)۳ : (نبي (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي چي کله تاسي د قرباني د حلالولو اراده وکړئ نو د خپل کور ټول اوسیدونکي سره راټول کړئ چي د قرباني و حلالولو ته حاضر سي ؛ ځکه الله پاک بخښنه کوي و اهل بیت ته د قرباني کونکي او و هغه چا ته چي حاضر سي ودغه قرباني ته او و هغه چا ته چي ودریږي پر دغه قرباني باندي .

)۴ : (د اسلام پیغمبر و حضرت فاطمې (رض) ته وفرمایل چي ولاړه سه او د خپلي قرباني پر سر باندي حاضره سه ؛ ځکه اول څاڅکئ دویني چي له حلق څخه د پسه د قرباني را جلا سي نو ټول ګناهونه الله پاک تاته درعفوه کوي ، او په شمار د هر تار د وریښتانو د قرباني یوه نیکي الله پاک د قرباني کونکي په عملنامه کښي لیکي ، او د قیامت په ورځ د قرباني غوښه ، پوست او وینه د قرباني کونکي د نیکو أعمالو په تله کي ورلویږي (انتهی مختصرًا) .

)۵ : (د اسلام پیغمبر فرمایلي دي چي هغه څوک چي د قرباني قدرت نلري نو څلور رکاته لمونځ دي وکړي او په هر رکعت کښي دي یو واري الحمد لله او پنځلس واره � إنا أعطیناک الکوثر � ووایي نو د قرباني ثواب به الله (جل جلاله) ورکړي .

)کذا في صــلوة مسعودي و الغنیة. (

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library